

DE KAARTSPELERS VAN STAND

(2021)

Oude mensen zijn meestal eenzaam. En dan denk ik, wat ga ik doen wanneer ik oud ben? Ik ben niet sociaal en heb nu al een neiging tot eenzaamheid.

Ingenieur Mestdagh, dokter Dupont, meester Vanlerberghe en pastoor Vervaecke zitten te kaarten. Op maandagnamiddag. Om beurten bij een van de vier aan huis. Ze kaarten onder elkaar en voelen zich binnen hun eigen stand. Ze hadden ieder voor zich naar Okra kunnen gaan maar onder welke mensen kom je dan?

Ingenieur Mestdagh, dokter Dupont, meester Vanlerberghe en pastoor Vervaecke zijn samen driehonderd zestig jaar oud. Hun cirkel is rond. Ze kaarten en drinken koffie en snoepen. Daar waar nog een echtgenote is, worden koffie en snoep door hen verzorgd en de aard van de drank in het oog gehouden. Die echtgenotes hebben hen liever aan huis dan in den vreemde. En de mannen zelf hebben niet meer de leeftijd om zich daar tegen te verzetten. De mogelijkheid tot verzet bestond hun leven lang, maar ze hebben de mogelijkheid uitgezeten tot de laatste dag. Voor pastoor Vervaecke is dit soort verzet onbekend. Hij heeft zijn leven lang bij zijn moeder gewoond tot deze stierf omdat ze nu eenmaal ouder was dan de pastoor.

Hun huizen zijn groot geworden en getuigen van een verleden waarin zijzelf groter waren. Rijzige mannen. Nu is het kraakbeen verdwenen, zijn hun oren gegroeid, is hun rug gebogen en neigt hun kin naar de grond daar waar hij ooit naar de lucht of de verre horizon neigde. De aankleding van hun huizen laat hun beroep en welstand raden. Ze hebben de goeie tijd meegemaakt en weten wat daarvan in meer of mindere mate hun eigen verdienste is. Een filosoof of dichter zou zeggen dat een boot makkelijker sneller vaart stroomafwaarts.

Deze heren zijn oud maar niet zo eenzaam. Ze praten over dezelfde zaken als de ouderen bij Okra, alleen praten zij over die zaken binnen hun eigen stand. Het kaarten verloopt traag, op basis van het langetermijngeheugen. Waar was de tijd dat ze de slagen en de gespeelde troefkaarten konden tellen en onthouden? Alleen van de gestes van vroeger is iets overgebleven. Zoals de Rode Berg en de Kemmelberg. Je vraagt je af wat die in het vlakke West-Vlaanderen liggen te doen. Zonder kennis van het verleden stel je je die vraag. Ze nemen nog een snoepje. De echtgenotes hebben bepaald hoeveel partijtjes ze spelen. Het moet niet uit de hand lopen. Op regelmatige basis moeten de heren plassen. Ze spelen korte partijtjes in huiselijke sfeer binnen hun eigen stand. Hoe anders dan bij Okra. Okra is voor mensen die altijd voor een baas

hebben gewerkt, voor arbeiders en bedienden. Niet voor hen. De baas van ingenieur Mestdagh was de staat, de baas van dokter Dupont was de mens, de baas van meester Vanlerberghe was het kind en de baas van pastoor Vervaecke is nog steeds God. Maar ze waren hun eigen baas en ze waren baas, in meer of mindere mate, over een groep andere mensen, elk op hun manier. Nu proberen ze, zo goed en zo kwaad als het gaat, nog een beetje baas te zijn over zichzelf en hun voorkomen. Hun waardigheid. Hun kleren passen hen minder en minder. Hun kleren worden groter en groter en weten ze op te houden met hulpmiddelen en aanpassingen, waar ze bij geholpen worden.

Ingenieur Mestdagh, dokter Dupont, meester Vanlerberghe en pastoor Vervaecke kijken uit naar hun wekelijkse kaartnamiddag. De kinderen en kleinkinderen komen nog wel op bezoek, maar niet op maandag en vaak zelfs niet in het weekend. En bij pastoor Vervaecke is moeder dood zoals gezegd en het lezen van boeken lukt nog wel maar de vraag of hij het boek al gelezen heeft kan hij niet meer met evenveel zekerheid beantwoorden. Ze beginnen allemaal op elkaar te lijken die boeken. Waar is de tijd gebleven dat hij ze zo goed uit elkaar kon houden?

Ingenieur Mestdagh, dokter Dupont, meester Vanlerberghe en pastoor Vervaecke spreken niet over hun werk, spreken niet meer over hun werk. Dat werk is naar de kamer der herinneringen verhuisd. Uit die kamer komt nog wel eens een anekdote goeiedag zeggen maar het verhaal wordt korter. Inleiding, midden en slot, de tragische opbouw vervaagt tot een paar zinnen waar ze alle vier mee kunnen lachen, genietend lachen met de blik op het verleden, hun eigen verleden, hun eigen anekdotes. Genietend lachen in de zekerheid dat ze, met hun pensioen en wat ze aan de kant hebben staan, goed rondkomen. Ze lachen binnensmonds en dan knikken ze een paar keer bevestigend met het hoofd, de kaarten in de hand en de andere hand steunend op de tafel ten einde waardig niet te beven en op hun stoel te blijven zitten. Alle vier hebben ze ooit achter een bureau gezeten. Alle vier hebben ze mensen, ondergeschikten, arme gelovigen, of rijke gelovigen, of bazen, van achter dat bureau toegesproken. Ze weten hoe je achter een bureau met gezag moet zitten en dat doen ze soms nog even tijdens het kaarten aan de eettafel in de living wanneer ze met dragende stem vragen wat ook al weer troef is?

Ingenieur Mestdagh, dokter Dupont, procureur Schildermans en pastoor Vervaecke zitten te kaarten. Samen zijn ze over de driehonderdzig jaar oud. Meester Vanlerberghe is heengegaan, heeft hen en de wereld verlaten, hij is overleden.

